

lehárna grandů*****miroslav stehlík

STÁTNÍ DIVADLO OSTRAVA

nositel Řádu práce

ČINOHRA PETRA BEZRUČE

nositel vyznamenání Za zásluhy o výstavbu

MILOSLAV STEHLÍK

LEHÁRNA GRANDŮ

Režie: Josef Janík

Výprava: Marta Roszkopfová

Dramaturg: Ladislav Slíva

Scénická hudba: Jan Tomšiček

Hrají:

Doktor	Bohuslav Čvančara
Jack	Miloslav Čížek
Roza	Vítězslav Kryške
Charlie	Ivan Misař
Pablo	Kostas Zerdalogu
Číňan	Jan Odl
Farmář	Jiří Zach
Rybář	Milan Koutný
Strážník	Jaroslav Fukala
Fauna	Alena Tománková
Lucy	Věra Sukalová
Betsy	Jana Postlerová
Mary	Danuše Ondráčková
Amelie	Věra Janků
Druhý rybář	Jaroslav Fukala

Představení řídí: Ludmila Naarová

Text sleduje: Jiřina Čížková

PREMIÉRA 17. DUBNA 1981

NA SCÉNĚ PETRA BEZRUČE

Vedoucí výroby a technického provozu: ing. Ivan Bílek. — Jevištní mistr: Josef Drda. — Mistr osvětlení: Jaroslav Řezáč. — Zvuk: Marie Krejčí. — Vedoucí rekvizitárny: Eva Wiesnerová. — Vedoucí garderobiér: Zdeněk Slíva. — Vedoucí dekoračních dílen: Přemysl Kirschner. — Vedoucí výroby kostýmů: Bohuslava Čiháková. — Vedoucí vlásenkárny: Vojmil Nytra.

Program vydalo Státní divadlo v Ostravě, nositel Řádu práce. Redakce programu: Ladislav Slíva. Obálka a grafická úprava: Marta Roszkopfová. Foto: Josef Hradil. Typografická spolupráce: Antonín Mosler. — Vytiskly Moravské tiskařské závody, n. p., provoz 21, Ostrava 1, Novinářská 7. — Cena programu 2 Kčs. Veškerá práva k provozování tohoto díla zastupuje DILIA Praha.

MĚL LIDI RÁD

Jistě ne všechny a jakékoli lidi. Ale ty, které tak důvěrně znal — zemědělské dělníky, česače ovoce, rybáře, dělníky z doků a konzerváren rodné Kalifornie, ty nejbědnější z nejbědnějších. Básník „ponížených a urážených“ — to byl John Steinbeck.

Rodák z rybářského městečka Salinas poblíž Monterey, pocházející z nižších středních vrstev, jejichž život nebyl a není v Americe nijak růžový, se musel od mládí žít prací svých rukou — na kalifornských rančích, v docích, v konzervárnách, v cukrovarech. Dvakrát se pokoušel o dokončení vysokoškolských studií na Stanfordově univerzitě, poprvé v oboru mořské biologie, podruhé v oboru historie a anglické literatury, ale materiální nutnost a vnitřní potřeba žít mezi plnokrevnými lidmi mu v tom vždy zabránily. Vůně země, moře a slaného potu pod žhnoucím kalifornským sluncem mu byla vždy nejmocnějším inspiračním zdrojem. Z těchto kořenů také vyrostly Steinbeckovy stromy nejodolnější a nejmohutnější, na nich vystavěl své domy nejtrvalejší, a z nich se zrodily děti nejkrásnější, mám-li parafrázovat přísloví o tom, že povinností muže v životě je postavit dům, zasadit strom a vychovat syna, což se vše u spisovatele ztožňuje s cílem jeho hlavního poslání, s jeho dílem. Steinbeck bývá jako spisovatel označován za sociálně historického a životního pesimistu. Jistě, převážná většina jeho knih nemá nijak radostné vyústění. Vyplyvá to z autorovy skepse v možnost jakékoli pod-

statné změny k lepšímu v životě utlačovaných, o kterých psal, z toho, že odsuzoval sociální nespravedlnost, ale nedovedl se propracovat k pozitivnímu sociálně třídnímu východisku. Ale přesto je toto označení nepřesné. Spíše by se mělo psát, že je tragik životního údělu proletářských a zproletarizovaných vrstev americké společnosti. Mezi pesimistou a tragikem je totiž dosti podstatný významový rozdíl. První z nich bere v úvahu pouze vyústění Steinbeckových příběhů, ale nikoli to, co těmto vyústěním předchází — sny, touhy, radost z drobných i větších krás života i boj o uskutečnění snů, to, co tvoří hlavní náplň života Steinbeckových hrdinů. Přes tragické závěry jsou Steinbeckovy knihy prosluněny sny, láskami a lidskou krásou jejich postav i velkou láskou autora k těmto lidem.

Snad nejzřetelnější je to v trojici kalifornských novel — „Pláň Tortilla“ (1935), mimochodem první kniha, se kterou Steinbeck jako spisovatel prorazil a která přes počáteční několikeré odmítnutí různými nakladateli dosáhla během jednoho roku sedmi vydání, „Na plechárně“ (1945) a „Sladký čtvrtek“ (1956). Tyto tři novely také posloužily Miloslavu Stehlíkovi za tematický a motivický základ jeho „Grandlehárný“, hry, která se v polovině šedesátých let hrála s úspěchem ve většině českých divadel. Hry, jejíž kouzlo doba nesmazala, takže jsme po ní s radostí mohli sáhnout i nyní. Všichni jsme si postavy a postavičky „Grandlehárný“ nesmírně zamilovali a věříme, že na ně budete po našem dnešním představení rádi vzpomínat i vy.

JOHN STEINBECK

(1902 – 1968)

- 1929 – ZLATÝ POHÁR – romantický historický dobrodružný román o životních osudech bukanýra Henryho Morgana, který se z otroka stane panovačným tyranem
- 1932 – NEBESKÉ PASTVINY – obraz zápasu člověka s krásnou, ale nevyzpytatelnou kalifornskou přírodou
- 1933 – NEZNÁMÉMU BOHU – román s oslavou krásy lidské prostoty zacházející až do oslavy primitivismu
- 1935 – PLÁŇ TORTILLA – novela či spíš pitoreskní románek ze života party paisanos, mexických přistěhovalců, žijících u moře v Monterey
- 1936 – BITVA – velký sociální román o stávce příležitostných zemědělských dělníků, česačů ovoce
- 1937 – O MYŠÍCH A LIDECH – novela a zároveň i divadelní hra o nenaplněném životním snu dvojice kočujících zemědělských dělníků o vlastním domečku se zahrádkou
- 1937 – RYZÁČEK – novela o nenaplněné touze dospívajícího chlapce mít vlastní krásné hřibě
- 1938 – DLOUHÉ ÚDOLÍ – sbírka povídek
- 1939 – HROZNY HNĚVU – velký sociálně revoluční román o osudu lidí, bezohledně zbavených půdy v procesu industrializace venkova, oklamáných lákadlem snadného života v Kalifornii a organizujících se k odporu proti útlaku
- 1941 – CORTÉZOVO MOŘE – cestovní deník nebo zeměpisně přírodovědecká studie s ideou člověka jako součásti přírody
- 1942 – MĚSÍC ZAPADÁ – román o protinacistickém odboji v Norsku

- 1942 — SHODĚTE BOMBY! — kniha válečných reportáží
- 1945 — NA PLECHÁRNĚ — novela ze života party chlapů z Monterey — oslava lidské touhy po svobodném, volném životě nezatíženém konvencemi
- 1947 — TOULAVÝ AUTOBUS — novela o nemožnosti úniku z moderní civilizace
- 1947 — PERLA — novela o chudém Mexičanovi okradeném o svůj poklad lidskými dravci z „lepší společnosti“
- 1948 — RUSKÝ DENÍK — publicistická kniha válečných vzpomínek
- 1952 — NA VÝCHOD OD RÁJE — psychologický román o lidském dobru, nepochopeném a nezaplněném, přijímaném okolím jako zlo a o zlu, které má uhlazenou, okolím uznávanou a váženou podobu
- 1954 — SLADKÝ ČTVRTEK — novela navazující na knihu „Na plechárně“
- 1957 — KRÁTKÉ PANOVÁNÍ PIPPINA IV. — pokus o satiru na politické poměry ve Francii
- 1958 — BYLA KDYSI VÁLKA — další kniha válečných vzpomínek
- 1961 — ZIMA ÚZKOSTI — román o člověku, který za získání lepšího společenského postavení zaplatí ztrátou své lidské přirozenosti
- 1962 — TOULKY S CHARLEYM — cestopisná kniha z putování autora po Spojených státech
- 1962 — vyznamenán Nobelovou cenou za literaturu

V závěru svého života se nechal zmanipulovat americkou nacionalistickou propagandou a vystoupil na obhajobu americké války ve Vietnamu. Vrhł tak na svůj život nepěkný stín, ale tento fakt nic nemění na silné humanistické orientaci celého jeho předchozího díla.

66

66

